

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح حمایت از آمران به معروف و ناهیان به منکر»

مقدمه

اقامه امر به معروف و نهی از منکر صادقانه، یک وظیفه عمومی و به تعبیر رهبر معظم انقلاب کارآمدترین و کارسازترین شیوه‌های تعامل اجتماعی و نظارت عمومی است. البته امر به معروف و نهی از منکر حوزه‌های گوناگونی دارد و غایت آن احساس مسئولیت و تعلق در حوزه‌های اجتماعی و سرنوشت جامعه اسلامی است. اقامه امر به معروف و نهی از منکر به معنای این است که آحاد مردم برای پیشرفت و حیات جامعه اسلامی خود را مسئول بدانند. وظیفه تمامی دستگاه‌های حکومت نیز حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر می‌باشد و حمایت کیفری از آمران به معروف و ناهیان از منکر مستلزم رویکردی متمایز و نیازمند توسل به یک سیاست جنایی افتراقی است. این حمایت‌ها می‌تواند بسترهای لازم برای حضور آحاد مردم معتقد و متدین را برای صیانت از نظام و انقلاب تضمین کند. البته وضع قانون به معنای ریل‌گذاری است و دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگی وظیفه دارند تا عوامل بروز منکرات و یا سستی در اقامه معروف را شناسایی و برای ارتقای نهاد امر به معروف و نهی از منکر تلاش کنند.

پیشنهاد‌های اصلاحی درخصوص مصوبه کمیسیون قضایی

۱. عرف متشرعه مفهومی موسع است که موجب توسعه جرم‌انگاری به محدوده‌ای بیشتر از واجبات و محرمات می‌شود این درحالی است که قدر متیقن در این طرح محدوده واجبات و محرمات است، لذا پیشنهاد می‌شود عرف متشرعه از متن بند «الف» ماده (۱) حذف گردد.

۲. برای برطرف کردن ابهام از کلمه «علنی» عبارت بند «۳» به ترتیب ذیل اصلاح شود:

«امر به معروف و نهی از منکر شامل مواردی است که علنی و مشهود بوده یا بروز اجتماعی داشته و یا بدون تجسس ثابت شود که خلاف شرع یا مضر به منافع عمومی و یا امنیت ملی است».

۳. با عنایت به ماده (۲) قانون مجازات اسلامی «اعمال مجرمانه» در بندهای «۵» و «۶» به «رفتارهای مجرمانه» تغییر پیدا کند.

۴. به منظور تشدید مجازات مجرمین علیه آمران به معروف و ناهیان از منکر عبارت بند «۶» به ترتیب ذیل اصلاح شود:

«هر شخصی که مرتکب رفتار مجرمانه علیه آمر به معروف و ناهی از منکر گردد حسب مورد به مجازات‌های مقرر در قانون مجازات اسلامی و سایر قوانین کیفری محکوم می‌گردد و مجازات وی قابل تخفیف، تعلیق، تعویق و مانند آنها نمی‌باشد».

۵. به منظور ایجاد وحدت رویه در نگارش پیشنهاد می‌شود در جزء «ب» بند «۱۰» ماده (۱) «مفاسد» به «فساد» تغییر پیدا کند.

۶. از آنجایی که در ادبیات حقوقی دولت منحصر در قوه مجریه است و سایر قوا را دربر نمی‌گیرد، لذا پیشنهاد می‌گردد در بند «۱۱» «دولت» به «حکومت» تغییر پیدا کند.

۷. با توجه به اینکه لازم است جرم‌انگاری و تعیین مجازات متفاوتی نسبت به اشخاص حقیقی و حقوقی صورت پذیرد پیشنهاد می‌شود عبارت بند «۱۲» به‌ترتیب ذیل اصلاح شود:

«اشخاص حقیقی یا حقوقی حق ندارند در برابر اجرای امر به معروف و نهی از منکر مانع ایجاد کنند. ایجاد هر نوع مانعی از قبیل مزاحمت، تهدید، مقاومت و توهین و یا هر رفتار مجرمانه دیگری در اقامه امر به معروف و نهی از منکر موجب محکومیت اشخاص به حبس تعزیری یا جزای نقدی درجه ۶ می‌گردد. اشخاص حقوقی که با سوءاستفاده از قدرت یا اختیارات قانونی و اداری از قبیل تهدید، اخطار، توییح، کسر حقوق یا مزایا، انفصال موقت یا دائم، تغییر محل خدمت، تنزل مقام، لغو مجوز فعالیت، محرومیت از سایر حقوق و امتیازات مانع اقامه امر به معروف و نهی از منکر شوند علاوه بر محکومیت اداری حسب مورد به مجازات بند «پ» ماده (۲۰) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌گردند».

۸. به‌منظور انسجام در نگارش پیشنهاد می‌شود عبارت بند «۱۳» به‌ترتیب ذیل اصلاح شود:

رسانه‌ها و دستگاه‌های تبلیغی مکلفند.....

۹. با توجه به ضرورت حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر در سطح جامعه بند «۱۴» مکرر به‌ترتیب زیر پیشنهاد می‌گردد:

«نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از آمران به معروف و ناهیان از منکر حمایت کند و برای این منظور و رسیدگی به شکایات مردم و تأمین امنیت آمران به معروف و ناهیان از منکر سامانه تلفنی هوشمند ایجاد نماید».

نتیجه‌گیری

با توجه به اینکه حمایت کیفری از آمران به معروف و ناهیان از منکر در قوانین و مقررات پیش‌بینی نشده و حتی در پاره‌ای از موارد امر به معروف و نهی از منکر به‌عنوان مزاحمت جرم نیز تلقی می‌شود؛ اقامه امر به معروف و نهی از منکر نیازمند حمایت افتراقی و ویژه از آمرین به معروف و ناهیان از منکر است که این طرح تا میزان زیادی می‌تواند این نیاز را برآورده سازد. بنابراین تصویب کلیات و جزئیات طرح پس از اصلاحات جزئی که در متن گزارش به آنها اشاره شده، پیشنهاد می‌گردد.

